

ပါရာယနဝတ္ထုမှ မြန်မာ့ဓလေ့ဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များ

သီရိရတနာခိုင်မွန်မွန်သိန်း*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် အင်းဝခေတ်စာဆို ရှင်မဟာသီလဝံသ ရေးသားတော်မူသော ပါရာယနဝတ္ထုမှ မြန်မာ့ဓလေ့ဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များကို လေ့လာတင်ပြ ထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် ပါရာယနဝတ္ထုမှ မြန်မာ ဓလေ့ဆိုင်ရာ အဆုံးအမများကို ဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အခန်း(၁) နောက်ခံ အချက်အလက်များတွင် ရှင်မဟာသီလဝံသ ရေးသားခဲ့သော စာတော်များ၊ ပါရာယနဝတ္ထုအကျဉ်း၊ ပါရာယနဝတ္ထုဟူသည်။ အခန်း(၂) ပါရာယနဝတ္ထုမှ မြန်မာ့ဓလေ့ဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များတွင် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်သော အဆုံးအမအဖွဲ့များ၊ လူမှုရေးနှင့်ပတ်သက်သော အဆုံးအမအဖွဲ့များကို လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းပါ အချက်အလက်များသည် မြန်မာ့ဓလေ့ ဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များ ဖော်ထုတ်လေ့လာမှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

နိဒါန်း

နိဒါန်းပိုင်းတွင် ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်း၊ ပါရာယနဝတ္ထု ပေါ်ပေါက် လာခြင်းနှင့် ပါရာယနဝတ္ထုအကျဉ်းတို့ကို တင်ပြထားပါသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသသည် စာပေပညာဘက်၌ ထူးချွန်ပြောင်မြောက်သော ရဟန်းစာဆိုတော် ဖြစ်သည်။ အင်းဝခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့်အလျောက် ဆရာတော်ရေးဖွဲ့ခဲ့သော စာပေများသည် လောကုတ္တရာနှင့် ဆိုင်သော ဗုဒ္ဓစာပေများအဖြစ် ထင်ဟပ်နေခဲ့သည်။ ဆရာတော်ရေးသားခဲ့သော စာပေ များစွာထဲမှ ပါရာယနဝတ္ထုလာ အဆုံးအမများကို လက်လှမ်းမီသလောက် လေ့လာ တင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

ပါရာယနဝတ္ထုမှ မြန်မာ့ဓလေ့ဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များကို ဖော်ထုတ်ရင်း အမျိုးကောင်းသားများဖြစ်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်သည်။

* ဒေါ်၊ နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန၊ သင်္ကန်းကျွန်းပညာရေးကောလိပ်

၁။ ရှင်မဟာသီလဝံသ အတ္ထုပ္ပတ္တိ

“ဘုရားရှစ်သောင်း၊ လေးထောင်ဆောင်း၍ ကိန်းကောင်းစံရန် ဓမ္မခန်သည်။ သံတောင်ဖြိုးမြင့်-စွင့်လိမ့်လေ။ အကိုက်လေးတော်၊ မြေမှပေါ်သော်၊ ရှင်ကျော်လေးဦး-ခူးလိမ့်လေ ခူးလည်းခူးလတ္တံ့၊ ကူးလည်းကူးလတ္တံ့၊ စူးလည်းစူးလတ္တံ့၊ မြူးလည်းမြူးလတ္တံ့။”^၁

ဟူ၍ မိုးညှင်းမင်းတရားကြီး ဖြိုတော်မူသည့် နှစ်သက္ကရာဇ် ၈၀၀ ပြည့်နှစ်အတွင်းတွင် တောင်တွင်းကြီးမြို့၌ ထူးကဲစွာ တဘောင်ပေါ်ခဲ့ပေသည်။ ထိုတဘောင်ပေါ်လာသော အချိန်မှစ၍ ‘ပေလေးပင်ရှင်လေးပါးပေါ်လိမ့်မည်’ဟု တောင်တွင်းကြီးတစ်မြို့လုံး အုံးအုံးကျက်ကျက် ဖြစ်သည်။

“ထိုတဘောင်အရလည်း သက္ကရာဇ် ၈၁၅ ခုနှစ်သို့ ရောက်သော် တောင်တွင်းကြီးမြို့ မြောက်ဘက်ရှိ မြို့လှလင်ရွာတွင် နှစ်စို့၊ သတိုးထမ်းရွာ တစ်စို့၊ မန်ကျည်းယောင်ရွာတွင် တစ်စို့၊ ဤသို့လျှင် ပေစို့ကြီး လေးစို့တို့သည် ပုဗ္ဗနိမိတ်အဖြစ်ဖြင့် အံ့ဖွယ်ရာ ပေါ်ပေါက် လာရကား မြို့သူမြို့သားအပေါင်းမှာ ‘ပေလေးပင်တော့ပေါ်လေပြီ’ဟု နှစ်ထောင်းအားရ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ကြလေကုန်၏။”^၂

ထိုသက္ကရာဇ် ၈၁၅ ခုနှစ်အတွင်းမှာပင် ‘ရှင်လေးပါး’ အပါအဝင်ဖြစ်သော ‘ရှင်ဥတ္တမကျော်’ လောင်းလျာကို မြို့လှလင်ရွာ၏ အရှေ့ပိုင်းနေ ဦးသောကြာ၊ ဒေါ်နှင်းဆီတို့မှ ဖွားမြင်သည်။

ထိုနေ့ ထိုရက်မှာပင် သတိုးထမ်းရွာ၌ ‘ရှင်အုန်းညို’ လောင်းလျာ ‘ရှင်လေးပါး’ အပါအဝင်ကို ဖွားမြင်ပြန်သည်။

ထို့နောက် ခြောက်ရက်မြောက်သောနေ့သို့တိုင်ပြန်လျှင် ရှင်ဥတ္တမကျော်ကို ဖွားမြင်သော မြို့လှလင်ရွာ၏ အရှေ့ပိုင်းမှာပင် အသည်မျိုးဖြစ်သူ အဖ ဦးကြည်၊ နတ်ထိန်းကြီး အမိ ဒေါ်ဒွေးတို့တွင်-

“သဒ္ဓါတွင် ရှင်မဟာကစ္ဆည်း
ကဗျာတွင် ရှင်မဟာသီလဝံသတည်း”^၃

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၊ ၂၁။
^၂ စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ၂၀၀၂၊ ၅၃။
^၃ မြန်မာစာပေသမိုင်း၊ ၂၀၀၃၊ ၈၅။

ဟု ယခုတိုင် ဥဒါန်းတွင်လျက်ရှိသော ရဟန်းစာဆိုကျော် ရှင်မဟာသီလဝံသ ဆရာတော်အလောင်းအလျာ ‘ပေလေးပင်-ရှင်လေးပါး’ အပါအဝင် ဖွားမြင်လာခဲ့ ပေသည်။ နံတော်မှာ သောကြာသားဖြစ်၍ ငယ်မည်မှာ မောင်ညို ဖြစ်ပေသည်။

ရှင်မဟာသီလဝံသလောင်း မောင်ညိုကို ဖွားမြင်ပြီး ရှင်လေးပါးအပါအဝင် ‘ရှင်ခေမာ’ လောင်းလျာကို ဖွားမြင်ပြန်လေသည်။

မြို့လုလင်ရွာ၌ ရှင်ဥတ္တမကျော်၊ ရှင်မဟာသီလဝံသ ပေနှစ်ပင် ရှင်နှစ်ပါး၊ သတိုးထမ်းရွာ၌ ရှင်အုန်းညို ပေတစ်ပင် ရှင်တစ်ပါး၊ မန်ကျည်းယောင်ရွာ၌ ရှင်ခေမာ ပေတစ်ပင် ရှင်တစ်ပါး။ ဤသို့လျှင် ပေလေးပင် ရှင်လေးပါး တောင်တွင်းကြီးမြို့တွင် အထက်ပါတဘောင်နှင့်အညီ ထင်ရှားစွာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေသည်။

‘ပေလေးပင် ရှင်လေးပါး’ အပါအဝင် ရှင်မဟာသီလဝံသလောင်းလျာကို တောင်တွင်းကြီးမြို့ အရှေ့မြောက် တောင်တွင်းကြီးမြို့စား သီဟပတေ့ကြီး ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည့် ရတနာဗိမာန်ကျောင်း၊ နတ်မီးလင်းဆရာတော်အထံတွင် ပညာသင်ရန် အပ်နှံခဲ့ရာ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာစပ်ဆိုမှုများ၌ အထူးထက်သန် လျင်မြန်လှပေသည်။ ကျောင်းနေဖက်များအလယ်တွင် ခဏချင်းပင် ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုနိုင်သည်ဟု အလွန် ထင်ရှားပေသည်။

ထင်ရှားပုံသာဓကမှာ မောင်ရှင်ပဉ္စင်းတို့သည် သစ်ခေါင်းတွင် ပေါက်နေသော အောက်ချင်းငှက်တို့၏ တစ်စီ တကျာကျာ အော်မြည်သံကြားရ၍-

“အောက်ချင်းရင်သွေး၊ ဥကမွေးသည်
ကွေးလေးနုနယ်၊ သနားဖွယ်”^၁

ဟု စာစပ်ကြလေသည်။ လောကသဘောကို ခေါက်မိသော ရှင်မဟာသီလဝံသ အလောင်းသူငယ်သည် ထိုစကားကိုကြားရသောအခါ ကိုယ်တော်တို့ စာစပ်မမှန်ဟု ဆိုရာ ‘အသင်သူငယ် အဘယ်သို့စပ်ရာအံ့နည်း’ဟု မေးကြလေသည်။ ထိုအခါ သူငယ်က-

“အောက်ချင်းရင်အောက်၊ ဥကပေါက်သည်
တောင့်ရောက်နုနယ်၊ သနားဖွယ်”^၂

^၁ စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ၂၀၀၂၊ ၅၃။
^၂ စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ၂၀၀၂၊ ၅၃။

ဟု တစ်ခဏချင်း စပ်ပြလေသည်။ ဤသို့ သဘာဝကျအောင် စပ်ပြသည်ကို နှစ်ခြိုက်သော မောင်ရှင်ပဉ္စင်းတို့လည်း ‘အံ့ဖွယ်ရှိစွတကား’ ဟု ချီးကျူးကြလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၈၃၀ ပြည့်နှစ် အသက် ၁၅ နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် နတ်မီးလင်းဆရာတော်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရှင်သာမဏေဘောင်သို့ ရောက်သည်။ သက္ကရာဇ် ၈၃၅ ခုနှစ် အသက် ၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ ပြန်လေသည်။ ရှင်အမည်၊ ရဟန်းအမည်ကား ‘ရှင်သီလဝံသ’တည်း။

“သက္ကရာဇ် ၈၃၅ ခုနှစ်၊ သက်တော် ၃၈၊ ဝါတော် ၁၈ ဝါ ရသောအခါ ‘ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၊ ခန်းဝါပိုင်က’ချီ ပါရမီတော်ခန်းပျို့ကို ရှေးဦးပထမ စပ်ဆိုတော်မူသည်။ ထိုပါရမီတော်ခန်းပျို့သည် ပိဋကတ်သုံးပုံကို ထုံးလိုခြေ ရေလိုနှောက်၍ ရေးစပ်သော ပျို့ ဖြစ်သဖြင့် အလွန်လျှင် နက်နဲသိမ်မွေ့ပေသည်။ အရေးအသား အစပ်အဟပ်တို့ကလည်း ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းသည်။ ပညာရှင် အားလုံးကပင် ကောင်းချီးပေးရလောက်အောင် ကောင်းမွန်လှ ပေသည်။”^၁

သက္ကရာဇ် ၈၅၅ ခုနှစ်တွင် သုံးကြိမ်တိတိ ခွင့်ပန်၍ အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ကြွရာတွင် ရှေးဦးစွာ နေပြည်တော်၏အနီး တံတားဦးအရပ်သို့ ရောက်လတ်သောအခါ ‘အင်းဝပြည်သို့ ဆင်ဖြူတော်ဝင်သည်’ဟု ကောလဟလဖြစ်သည်။

ထိုအခါ အင်းဝနေပြည်တော်ကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သော ရေမြေအရှင် ဘုရင် ဒုတိယမင်းခေါင် ကြားသိတော်မူ၍ သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာဖြစ်သည့်အလျောက် စစ်ကိုင်းမြို့ ထူပါရုံစေတီတော်၏ အရှေ့မြောက်ယွန်းရှိ ‘ရတနာဗိမာန်’ ကျောင်းတော်ကို လှူတော် မူသည်။

အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ၃ နှစ်ခန့်မျှအကြာ သက္ကရာဇ် ၈၅၈ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးတွင် ‘ကြားပိမ့်ကျက်သရေ၊ အောင်မြင်စေအံ့’ အစချီသော တံတားဦးတည် မင်္ဂလာစေတီတော်မော်ကွန်းကို ရေးတော်မူသည်။

ထိုနှစ်အတွင်းမှာပင် ရှင်ရဋ္ဌသာရက ပါရမီတော်ကို မည်သို့ပင် ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးသော်လည်း ဆုတောင်းဦးမှ ဘုရားဖြစ်နိုင်သည်ဟု မြွက်ကြားတော်မူသည်။

“ရှင်မဟာသီလဝံသ ကြားတော်မူရကာ ‘ဗောတိညောင်ရွှေ၊ ဗုဒ္ဓဟေအောက်၊ ဆန်းကြယ်ပါတကား’ချီ ဆုတောင်းခန်းပျို့ကို

^၁ မြန်မာစာပေသမိုင်း၊ ၂၀၀၃၊ ၈၆။

ရက်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် အပြီးအစီး ရေးသား စီရင်တော်
မူ၏။ ထိုအခါကျမှ ‘အံ့ဖွယ်သရဲ၊ ထူးကဲပါပေသည်’ဟု
ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ အမည်တော်မှာ အကျော်အစော ဖြစ်ပေသည်။”

သက္ကရာဇ် ၈၆၃ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယမင်းခေါင် နတ်ရွာစံခဲ့၍ သားတော်
ရွှေနန်းကြော့ရှင် ဘုရင်နရပတိ နန်းတက်တော်မူ၏။ ထိုနှစ်အတွင်းမှာ ရှင်မဟာသီလဝံသသည်
ထင်ရှားတွေ့ရှိရသမျှသော မြန်မာစကားပြေတို့တွင် အဦးဆုံး၊ အဟောင်းဆုံးဟု
ဆိုအပ်သော ပါရာယနဝတ္ထုကို ရေးသားပြုစုတော်မူလေသည်။

“ဘုရားသခင် သာသနာတော် နှစ်ထောင် အနှစ်ငါးဆယ့်ငါးနှစ်
စေ့သောအခါ၌ ရွှေနန်းကြော့သခင် ဘုရင်နရပတိမင်းကြီး
အောင်မြင်ခါ ဆယ်နှစ် စေ့သောအခါ၌ ပါရာယနဝတ္ထုကို
စီရင်သော အခန်းကား ဤဝယ်ရွှေ့ ပြီးပြည့်စုံ၏”^၂

ဟု နိဂုံးစကားကိုထောက်လျှင် ၈၇၃ ခုနှစ်တွင် စီရင်သည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာရှိ၏။

နောက်တစ်နှစ်ဖြစ်သော သက္ကရာဇ် ၈၆၄ ခုနှစ်တွင်လည်း တွေ့ရှိသမျှသော
ရာဇဝင်ကျမ်းတို့၌ အဦးဆုံး၊ အဟောင်းဆုံးဟူသောပင် ဆိုအပ်သော ရာဇဝင်ကျော်ကျမ်းကို
ကြီးပမ်းပြုစုတော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၈၇၂ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်နရပတိ ရွှေနန်းအသစ် တည်ဆောက်တော်
မူရာ ‘ရှုလော့သွယ်ဖြူး လူသုံးဦးတို့’ချီ ရွှေနန်းကြော့ရှင် နန်းတည်မော်ကွန်းကို
လည်းကောင်း၊ ဓမ္မပါလပျို့ကို လည်းကောင်း ရှင်မဟာသီလဝံသသည်ပင် စပ်ဆိုတော်
မူပြန်သည်။

ဤသို့ မြန်မာစကားပြေ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ မော်ကွန်းစသည်တို့ကို စပ်ဆို
ရေးသားခဲ့သော မှန်သောက်မာတင် အာဇာနည်ဝင် ရှင်မဟာသီလဝံသထေရ်အရှင်သည်
သက္ကရာဇ် ၈၈၀ ပြည့်နှစ်၊ သက်တော် ၆၅ ခုနှစ်၊ ဝါတော် ၄၅ ဝါ အရတွင် ခန္ဓာ
ရုပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းပျံလွန်တော်မူသတည်း။

^၁ စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ၂၀၀၂၊ ၅၄။

^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၂၃။

၁။ ၁။ ရှင်မဟာသီလဝံသစာတော်စာရင်း

ပျို့များ

- (၁) ပါရမီတော်ခန်းပျို့
- (၂) တောင်တွင်းလာပျို့
- (၃) ဆုတောင်းခန်းပျို့
- (၄) သံဝေဂခန်းပျို့
- (၅) ဓမ္မပါလပျို့ (ရေးဆဲ ပျံလွန်တော်မူသောကြောင့် တပည့်ဖြစ်သူ ပုဂံဆရာတော်က ဆက်လက်ရေးသားရာ ၉၁၀ ခုနှစ်၌ ပြီးဆုံး၏။)
- (၆) ကမ္ဘာလောင်ပျို့ (စာမူမတွေ့ရ၊ တိမ်မြုပ်နေသည်။)
- (၇) ဗုဒ္ဓပြုတ္တိပျို့ (ပါရမီခန်းပျို့ကိုပင် ဆိုလိုသည်ဟု အချို့မှတ်သားကြသည်။)

မော်ကွန်းများ

- (၁) တံတားဦးတည်မော်ကွန်း
- (၂) ရွှေနန်းတည်မော်ကွန်း
- (၃) ရွှေနန်းကြော့ရှင် နန်းဘွဲ့မော်ကွန်း
- (၄) မိတ္ထီလာကန်တော်ဘွဲ့မော်ကွန်း (သျှိသျှားကန်ဘွဲ့မော်ကွန်းဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။)

ဆုံးမစာလင်္ကာ

- (၁) တိလောက-ချီ လင်္ကာ
- (၂) မွေးသမိခင်-ချီ လင်္ကာ
- (၃) အသင်္ခါရိက-ဉာဏသမ္ပယော-ချီ မေတ္တာလင်္ကာ (၎င်းအချို့ပင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ရေးလည်း ရှိသေး၏။ တခြားစီ ဖြစ်သည်။)

ကေပိုင်ရတု

- (၁) ဤသို့စုံစီ-ချီ ရှင်မဟာသီလဝံသ ဂုဏ်ပြုရတု

- (၂) ဇာတိသန္ဓေ-ချီ ဒုတိယဘုရင်မင်းခေါင်ထံသွင်းသော မေတ္တာစာရတု
- (၃) နွယ်လှရိုးဟန်-ချီ ယန္တရားစကြာရတု

အပြည့်ခံရတု

- (၁) မဏိဂူဟာ-ချီရတု

ပိန်ခံရတု

- (၁) မဏိစိန္တာ-ချီ ရာဇဝသတီခန်းရတု
- (၂) အချာပဝရ-ချီ တောင်တွင်းမြို့ဘွဲ့ရတု

ကျမ်းစာများ

- (၁) ပါရာယနဝတ္ထု
- (၂) ရာဇဝင်ကျော်
- (၃) မဟာရဟနီတိ
- (၄) နေတ္တိပါဠိတော်နိဿရဟောင်း
- (၅) ဆုံးမစာစကားပုံ

ကျောက်စာများ

- (၁) ထူပါရုံကျောက်စာ
- (၂) ရတနာဗိမာန်ကျောင်းတော်ကျောက်စာ

၂။ ပါရာယနဝတ္ထုအကျဉ်း

ရှင်မဟာသီလဝံသ မထေရ်မြတ်သည် ပါရာယနသုတ္တန်တရားကို အခြေခံမူတည်၍ ပါရာယနဝတ္ထုကို အခန်းကြီး ၄ ခန်း၊ ဝတ္ထုကြီး ၈ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုငယ်များစွာ တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ စီရင်ရေးသားတော်မူရာ အခန်းကြီး ၄ ခန်းနှင့် ဝတ္ထုကြီး ၈ ဝတ္ထု တို့မှာ-

အခန်း(၁) ရဟန်းတော်တို့ ကျင့်သုံးလိုက်နာ နည်းယူရန် ပြဆိုသော အရှင်သာရိပုတ္တရာဝတ္ထုနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဝတ္ထု။

အခန်း(၂) ရဟန်းမိန်းမထေရီတို့ ကျင့်သုံးလိုက်နာ နည်းယူရန် ပြဆိုသော ခေမာထေရီဝတ္ထုနှင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီဝတ္ထု။

အခန်း(၃) လူဒါယိကာတို့ ကျင့်သုံးလိုက်နာ နည်းယူရန် ပြဆိုသော စိတ္တသူကြွယ်ဝတ ဟတ္ထာဠာဝကဝတ္ထု။

အခန်း(၃) လူဒါယိကာမတို့ ကျင့်သုံးလိုက်နာနည်းယူရန် ပြဆိုသော မိန်းမမြတ်ဝတ္ထုနှင့် နန္ဒမာတာမိန်းမမြတ်ဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြသည်။

ဤနန္ဒမာတာဝတ္ထုတွင် နန္ဒမာတာ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်သော ပါရာယနသုတ်ကို အကြောင်းခံ၍ ဤဝတ္ထုတစ်ခုလုံးကိုလည်း ပါရာယနဝတ္ထုဟု အမည်တပ်၍ မှတ်သားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပါရာယနသုတ်

ပါရာယနသုတ်မှာ ဗာဝရီမည်သော မင်းဆရာ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီးနှင့် အဓိတ စသော ပုဏ္ဏားရသေ့ငယ် တပည့် တစ်ကျိပ်ခြောက်ဦးတို့ အသီးသီး မေးအပ်သော ပြဿနာများကို မြတ်စွာဘုရားသခင် အသီးသီး ဖြေဆိုဟောကြားတော်မူသည့် သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်လာ တရာဒေသနာတော်ပင် ဖြစ်သည်။

ပါရာယနအဓိပ္ပာယ်

“ပါရာယန၌ ပါရ + အယန - ဟူသော ၂-ပုဒ်တွင် ပါရ = သံသရာ တစ်ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်၊ အယန = ရောက်ရာရောက်ကြောင်းခရီး၊ ပါရာယန = သံသရာတစ်ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ကူးသန်း ရောက်ရာ ခရီးလမ်းမဟာဟု ဆိုလိုပေသည်။”^၁

စာဆို ရှင်မဟာသီလဝံသသည် ပါရာယနဝတ္ထုအစတွင် ‘နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသဗ္ဗဒ္ဓဿ’ ဟူသော ပါဠိဂါထာတော်ဖြင့် ဖွင့်ဆို ထားသည်။ ဆရာတော်သည် ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါက ဗုဒ္ဓသာသနာတော်တွင် သဒ္ဓါကြည်ညိုသော သူတော်ကောင်းမိဘများက သားသမီးများကို ဆုံးမရာတွင်

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၁၇။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ် - ၈ ပါး တို့ကို စံပြု၍ ဆုံးမလေ့ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာတွင် သားယောက်ျားကိုတည်း ဆုံးမမှုသော်ကား-

“ချစ်သားတို့ ... ရဟန်းတည်းဖြစ်ငြားမှုကား သာရိပုတ္တရာ၊
မောဂ္ဂလာန် အရှင်နှစ်ပါးတို့၏အကျင့်ကို နည်းယူပါကုန်။ အရှင်
နှစ်ပါးတို့ကို နှိုင်းရှည်စာမူပါကုန်။”^{၁၀}

ဟု ဆုံးမ၏။

သားမိန်းမကိုတည်း ဆုံးမမှုကား-

“ချစ်သမီးတို့ ... ရဟန်းတည်း ဖြစ်ပါလေငြားမှုကား ခေမာ၊
ဥပ္ပလဝဏ် ရဟန္တာ မိန်းမနှစ်ပါးတို့၏ အကျင့်ကို နည်းယူ
ပါကုန်”^{၁၁}

“လူတည်းဖြစ်ငြားမှုကား- ဥဇ္ဇတ္တရာ ဒကာမကဲ့သို့လည်းကောင်း
ဝေဠုကဏ္ဍကပြည်၌ နန္ဒမာတာ ဒကာမကဲ့သို့လည်းကောင်း
ဖြစ်ပါချင်၏။ မိန်းမမြတ်နှစ်ပါးတို့၏ အတုကို သင်ပါကုန်ဟု
ဆုံးမ၏။”^{၁၂}

ဟူ၍ ရေးသားထားပါသည်။

ဆရာတော်သည် ဤအရိယာသူမြတ်ရှစ်ပါးတို့ကို စံပြု၍ မိဘများက သားသမီးများကို ဆုံးမကာ လိမ္မာစေလိုသည်သာ မဟုတ်။ ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် မိဘ နေရာမှနေ၍ ရဟန်းရှင်လူတို့ကို သားသမီးအရာထားကာ ဆုံးမပြီး အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသမီးများ ဖြစ်စေလိုခြင်းကြောင့် ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဓလေ့အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်

ဓလေ့ဟူသည် ‘ထုံးစံ၊ အလေ့’^{၁၃} ဟု မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ဖွင့်ထားပါသည်။ လူမျိုးတိုင်းတွင် ဓလေ့ထုံးစံများ ရှိကြသည်။

“ဓလေ့ဆိုသည်မှာ တစ်ဦးတစ်ယောက် (သို့) အဖွဲ့အစည်း ၏ ရှုန်းကန်မှု
ကြိုးပမ်းမှု မှတစ်ဆင့် အုပ်စုတစ်စုမှ ရရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှု

^{၁၀} ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၂၇။
^{၁၁} ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၂၇။
^{၁၂} ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၂၇။
^{၁၃} မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၇၊ ၂၅၃။

အရာဝတ္ထုများ၊ အသိများ၊ နေရာဒေသနှင့်ဆိုင်သော ဆက်နွယ်မှုများ၊
 အခန်းကဏ္ဍ၊ အချိန်၏ ခံယူချက်၊ သဘောထား၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု၊
 ဝါစဉ်လိုက်မှု အဓိပ္ပာယ်များ၊ သဘောထားများ၊ တန်ဖိုးများ၊ ယုံကြည်မှုများ၊
 အတွေ့အကြုံများ၊ ဗဟုသုတစုစည်းမှုများ၊ လုံခြုံစွာထိန်းသိမ်း
 ခဲ့သော အရာများ၊ စုစည်းထားခြင်းကို ကိုယ်စားပြု၍ ဓလေ့”^{၁၀}

ဟု ဖွင့်ဆိုရပေမည်။

၂။ ၁။ ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ဝတ္ထုမှ ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး ဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များ

အနောမဒဿီဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်သော သရဒလုလင်နှင့် သူကြွယ်မျိုးဖြစ်သော သီရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်ဟူ၍ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် ရှိသည်။ သရဒလုလင်သည် ဖခင်ကွယ်လွန်သောအခါ ဥစ္စာစည်းစိမ်အားလုံးတို့ကို စွန့်၍ ရသေ့ပြုမည်ဟု သီရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်အား တိုင်ပင်သည်။ ဘုရားရှင်လက်ထက်ကပင် မိတ်ဆွေအပေါင်းအဖော်နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးတတ်သော ယဉ်ကျေးသည့် ဓလေ့အပြုအမူကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ထိုဓလေ့မှ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်း အပေါင်းအဖော်တို့ပေါ်တွင် တန်ဖိုးထားမှုများ ရရှိစေရန် လူမှုဆက်ဆံရေးကို ဆရာတော်က နည်းပေးလမ်းညွှန်ဆုံးမပြထားသည်။

အနောမဒဿီဘုရားရှင်သည် သုရုစိရသေ့အား ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် လက်ယာရံ တပည့်သားမြတ် အရှင်သာရိပုတ္တရာဖြစ်၍ ပညာအရာတွင် ဧတဒဂ်ရမည်ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။ ထိုအကြောင်းကို သုရုစိရသေ့သည် မိတ်ဆွေ သီရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်အား အကြောင်းကြားပြီး လက်ဝဲရံဆုကို တောင်းစေသည်။ ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက် သူမြတ်နှစ်ပါးတို့ အရွယ်ရောက်သောအခါ ပါရမီရင့်သန်ပြီဖြစ်သောကြောင့် တရားရရန် ရဟန်းပြုမည်ဟု အကြံဖြစ်သည်။ ရှင်အဿဇိထံမှ တရားကို နာယူ၍ ကြည်ညိုယုံကြည်ပြီးနောက် နှစ်ယောက်အတူ ဘုရားရှင်ထံသို့ သွားရောက်ကာ တရားအဆုံးအမကို ခံယူကြပုံကို ရေးသားထားသည်မှာ ဘာသာရေးအဆုံးအမကို မြတ်နိုးယုံကြည်စွာ ခံယူကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။

ရဟန်းတော်တို့ လိုက်နာကျင့်သုံးအပ်သည်များမှာ-

^{၁၀} ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၃၀။

“ဆွမ်းခံသောအခါ ဆောက်တည်လေရာသော အကျင့်၊ အပေါင်း အဖော်မသင့်သူတို့နှင့်တကွ မသင့်တော်သော စကားကို မပြော ရာသော အကျင့်၊ ဆိတ်ငြိမ်သောအရပ်၌သာ နေရသောအကျင့်”^၁

တို့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောတော်မူကြောင်း ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားပုံမှာ ဘာသာရေး အဆုံးအမများကို လေးလေးနက်နက် ခံယူစေလိုကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေ ပေသည်။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်သည်ကား တန်ခိုးကြီးသောအရာ၌ ဧတဒဂ်ရတော် မူသော ရဟန္တာ ဖြစ်ပေသည်။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် ငရဲပြည်၊ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် တို့တွင် တရားတော်များကို ဟောကြားပြီး သာသနာကို သဒ္ဓါကြည်ညိုစိတ် ထက်သန်စေရန် ဆုံးမတော်မူထားသည်မှာ ဘာသာရေးအဆုံးအမများကို ပိုမိုပေါ်လွင် စေသည်။

ထို့ပြင် နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်း၊ ရဟန်းသာမဏေငယ်များ၊ သိကြားမင်းတို့ကို ဟောကြားဆုံးမခဲ့သော တရားတော်များသည် ဘာသာရေးအတွက် အလွန်တန်ဖိုးထား အပ်သော ဆုံးမစကားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပညာအရာ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သူဟု ဧတဒဂ် ရတော်မူသော ရဟန္တာ ဖြစ်ပေသည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်-

“တရားဟောသရွေ့လျှင် သစ္စာလေးပါးကိုပြု၍ ဟောသော အလေ့တော် ရှိ၏။ ပညာလည်း ကြီးတော်မူ၏။ ပညာ ကြီးသောသူကိုလည်း အတိုင်းထက်အလွန် ချီးမွမ်းချီးမြှောက် တော်မူ၏။”^၂

ဟူ၍ ရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကိုယ်တိုင်ပင် ဘာသာသာသနာအကျိုး အတွက် အလေးအနက် တန်ဖိုးထားကာ တရားတော်ကို ဓလေ့တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဟောပြောဆုံးမခဲ့သည်မှာ ရဟန်းတော်များအတွက် လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ်ရာပင် ဖြစ်ပေ သည်။ အရှင်မြတ်၏ တရားပြဆုံးမပုံကို ကြည်ညိုဖွယ်၊ အတုယူစံပြုဖွယ် ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပညာရှိကို ချီးမြှောက်ရာတွင်-

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၄၁။
^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၄၉။

“ဤပုဏ္ဏထေရ်ကဲ့သို့ မေးတိုင်း ဖြစ်စိမ့်သောသူကို ပုဆိုးအခုဖြင့် ခေါင်းထက်အမြဲ အခါခပ်သိမ်းရွက်လျက်ပင် နေကောင်း၏။ ဤသို့ ရွက်ဆောင်လျက်နေမှ မေးလိုသောငှာ ဦးခေါင်းမှ ချကာ မေးရအံ့သတည်း။ ငါကဲ့သို့သော သူတော်လည်း ဤပုဏ္ဏထေရ် ကဲ့သို့သောသူကို ပုဆိုးအခုဖြင့် ရွက်ပေရာ။”^၁

ဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချကာ ပညာရှိကို အမြတ်တနိုး လေးစားတန်ဖိုးထားခြင်းသည် နှောင်းလူတို့ စံပြုအပ်သော အလေ့ကျင့်တစ်ခုဖြစ်ပေရာ လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ် တွင်လည်း တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် အတုယူသင့်အပ်သောလေ့ ဆုံးမစကား အဖွဲ့များ ဖြစ်ပေသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် သာသနာတော်အကျိုးကို ဆောင်ရွက် နေသော ရဟန်းသံဃာတော်များအတွက် ကိုယ်တိုင် နည်းပေးလမ်းပြ ဆုံးမခဲ့သည်။ သူနာရဟန်းကို ကျွေးမွေးပြုစုစောင့်ရှောက်ပုံ၊ ခရီးဖော်တို့အား ကူညီဖေးမပုံ၊ ဝိနည်းပညတ်တော်များကို အမှတ်ထားပုံ၊ အရှင်မြတ်ဆုံးမ၍ ရဟန္တာဖြစ်လေသော ပုဂ္ဂိုလ်များပြပုံ၊ တရားဖြင့် အခါခပ်သိမ်း ပူဇော်တတ်သော ဓလေ့ရှိပုံတို့ကို ထည့်သွင်းရေးသားထားသည်မှာ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာ ဆုံးမစာအဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်-

“တပည့်သားကြီးဖြစ်ပေသောကြောင့် ငါဖို့၊ ငါ့တာဝန်ပေတည်း ဟု ခပ်သိမ်းလျှင် မလျော့သော နှလုံးတော်ရှိ၏။”^၂

ဟူ၍ ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်တို့ကို အမြဲနှလုံး သွင်းကာ မမေ့မလျော့ ကျင့်ကြံနေထိုင်နိုင်ရန် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးမတော် မူခဲ့သည်။

အရှင်မြတ်သည် (၇)နှစ်သားအရွယ် သာမဏေငယ် ဆုံးမသည်ကို ဦးထိပ်ဖြင့် ခံယူတော်မူခဲ့ပေလေသည်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မိမိ၏ ဆရာရင်းဖြစ်သော အရှင် အဿဇိကို ရိုသေစွာဖြင့်-

“ဦးခေါင်းရင်း၌ ငါ့ဆရာရှိသည် မည်စေသတည်း။”^၃

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၄၉။
^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၅၃။
^၃ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၅၃။

ဟူ၍ ပြောဆိုထားရာ ဆရာဖြစ်သူကို ရိုသေတတ်သော ဓလေ့ရှိကြောင်း၊ ဘာသာရေး နှင့်လူမှုဆက်ဆံရေးအရ တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချရာတွင်-

“ငါ၏ကိုယ်ကိုယ်ဟု ငါမမှတ်၊ နင်းနယ်စရာ ခြေသုတ်ပုဆိုး ကဲ့သို့”^၁

ဟူ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး နှိမ့်ချတော်မူခြင်းသည် နှောင်းလူတို့ ပြုမူကျင့်ကြံအပ်သည်ကို နည်းပေးဆုံးမခဲ့ပေသည်။ လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် နှိမ့်ချခြင်း၊ သည်းခံခြင်းတို့ဖြင့် ပြည့်စုံသင့်ကြောင်းကို ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကြည်ညိုဖွယ်စရိုက်များဖြင့် ဆုံးမထားသည်။

၂၊ ၂။ စိတ္တသူကြွယ်နှင့် ဟတ္တာဠာဝကဝတ္ထုမှ ဘာသာရေး လူမှုရေးဆိုင်ရာ အဆုံးအမ အဖွဲ့များ

ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင် လက်ထက်တော်တွင် ဟံသာဝတီပြည်၌ ဒါယကာ တစ်ယောက်အား တရားစာပေဟောရာ၌ ဧတဒဂ်ထားတော်မူသည်ကို မြင်သဖြင့် စိတ္တသူကြွယ်သည် ထိုဧတဒဂ်အရာကို ရလိုကြောင်း ဆုတောင်းခဲ့ပါသည်။ ဂေါတမ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်တွင် စိတ္တသူကြွယ်သည် မာဂဓတိုင်း မစ္ဆိကသဏ္ဍပြည် သူဌေးမျိုးတွင် ဖြစ်သည်။ ဖွားမြင်သောအချိန်တွင် တစ်တိုင်းပြည်လုံး ပုဆစ်ထူးမျှလောက် ကျွံ့အောင် ပန်းမိုးရွာသဖြင့် စိတ္တသတို့သားဟု ခေါ်သည်။ စိတ္တသူကြွယ်၏ ပညာရှိ တို့၏ အကျင့်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းအကြောင်းကို-

“သူ့အမေးကို အသင့်အားဖြင့် သိသာအောင် ဖြေတတ်၏။
မိမိလည်း အသင့်အားဖြင့် ဖြေသာနိုင်အောင် သူ့ကိုမေးတတ်၏။
အသင့်အားဖြင့် သိသာအောင် ဖြေလေတုံသော်လည်း နှစ်လို
ဝမ်းမြောက်စွာဖြစ်လျက် ကောင်းချီးပေးတတ်၏။”^၂

ဟူ၍ စိတ္တသူကြွယ်၏ ပညာရှိအကျင့် ကျင့်ဆောင်တော်မူပုံကို လူယောက်ျားတို့ စံပြုထိုက်ရန် နည်းလမ်းများကို ဆရာတော်က ထောက်ပြထားသည်။ ဝါကျတိုများဖြင့် ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စိတ္တသူကြွယ်သည် တရားစကားကို ဆိုတတ်သောအရာ၌ ဧတဒဂ် ရတော်မူသည်။ ဟတ္တာဠာဝကဝတ္ထုတွင် အသံကြီး (၄)ပါး၊ အာဠာဝက၏တန်ခိုးလက်နက် (၉)ပါး၊ အမိုက်မှောင် (၄)မျိုး၊ လက်နက်ကြီး

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၅၃။
^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၆၁။

(၄)ပါးတို့အကြောင်းကို ဗဟုသုတရဖွယ် မှတ်သားဖွယ် ရေးထားသည့် ဆရာတော်၏စေတနာကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် အာဠာဝကဘီလူးအား ဆုံးမခန်းတွင်-

“ခက်ထန်သူကို ခက်ထန်တုံ့ခက်ထန်သဖြင့် ဆုံးမနိုင်ခဲ့၏။
ခက်ထန်သူကို နူးညံ့သဖြင့် ဆုံးမသော်ကား လွယ်အံ့သတည်း။”^၁

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“သဒ္ဓါတရားဟူသည်ကား ချမ်းသာကြောင်းကုသိုလ်ကြမ္မာ”^၂

ဟူ၍ ဆုံးမထားခြင်းသည် လောကီလူသားတို့အတွက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က စေတနာရှေ့ထားကာ ကျင့်သုံးလိုက်နာစေရန် ပြုမူဆောင်ရွက်ရန် ဟောကြားခဲ့ကြောင်း ဆရာတော်က ဝတ္ထုတွင် ထည့်သွင်းဆုံးမခဲ့သည့် အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်(၁၀)ပါး၊ ချမ်းသာ(၃)မျိုး၊ အရာသာ၏ သစ္စာတရား အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပညာအကြောင်းတို့ကိုလည်း ဆရာတော်က ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်မှာ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အကျိုးကို ရှေ့ရှု၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားဟန် တူပေသည်။

ပညာနှင့်ပတ်သက်၍လည်း-

“ပညာဟူသော်ကား ကြားရ၍သိသော ပညာ၊ ကြံ၍သိသော ပညာ ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပညာ”^၃

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပေသည်။ ဘုံသုံးပါး၌ အကျိုးစီးပွားကိုသိသည်ကား လောကီပညာ၊ မင်္ဂုလိန်နိဗ္ဗာန်ရသော်ကား လောကုတ္တရာပညာ မည်သည့်ဟူ၍ ဥပါယ်တံမျဉ်နှင့် ကိုယ်ထူကိုယ်ထ လုံ့လနှင့် ကြိုးစားရယူရန် တိုက်တွန်းထားပေသည်။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်မှ ကြည်ညိုဖွယ်ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သူတော်ကောင်းစရိုက်တော်များကို ရိုးရှင်းပြီးပေါ်လွင်သော ဝါကျတို၊ ဝါကျရှည်အဖွဲ့များကို လိုအပ်သလိုသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ နည်းယူ စံပြုလိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာစေသော ဆုံးမစာအဖွဲ့များဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၈၀။
^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၈၄။
^၃ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၉၆။

၂။ ၃။ ခေမာထေရီနှင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီဝတ္ထုမှ ဘာသာရေး၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ အဆုံးအမအဖွဲ့များ

ခေမာမိဖုရားသည် မိန်းမမြတ်အရိယာလေးဦးတွင် တစ်ယောက်အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ သာဂလမည်သော ပြည်၌ မဒ္ဒရာဇ်မင်းသမီးကို ခေမာမိဖုရားဟု ခေါ်တွင် လေသည်။ မင်းသမီးကို ဖွားသောအခါ၌ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမရှိ၊ ဘေးမဲ့အေးချမ်းစွာ ဖြစ်သည်ကို အကြောင်းမူ၍ ခေမာမိဖုရားဟု ခေါ်တွင်ပေသည်။ ရွှေစင်အရောင်အဝါ ကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာရှိသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးမယား မိဖုရား ဖြစ်၏။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးလည်း-

“ဘုရားဒါယကာ ငါဖြစ်ပြီးလျက် ငါ၏မယား မိဖုရားဖြစ်သော သူသည် ဘုရားသခင်ကို မဆည်းကပ်ဘဲ အဘယ်သို့ နေကောင်း တုံ့အံ့နည်း။”^၁

ဟူ၍ တွေးသည်။ တရားစစ်၊ တရားမှန်ကို ရရှိစေလိုသော ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ၏ စိတ်နေသဘောထားကို ဖော်ညွှန်းထားသော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်းကို မိမိ၏ကြင်ဖက်အား လမ်းညွှန်ဖော်ပြသော လေးစားဖွယ်စိတ်ဓာတ်ကို အတုယူတတ် စေရန် စရိုက်ဖော်ရေးဖွဲ့၍ ဆုံးမခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ခင်ပွန်းမိတ်ဆွေတို့အား မှန်ကန်သောလမ်းသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးနိုင်သော ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး လမ်းညွှန်အဖွဲ့တစ်ရပ်အဖြစ် တွေ့ရှိရသည်။

ခေမာမိဖုရားသည် ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်သို့ ‘ဘုရားသခင်ကျောင်းတော်တွင်း မရှိ’ ဟူသည်အမှတ်နှင့် ကျောင်းတော်သို့ဝင်ရာ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်-

“ဤသို့ မိဖုရားသည် အဆင်းလှသည် ဤအပြစ်ကို ဆိုတတ် စွာ၏ဟု ငါသို့မမြင်ဝံ့ပဲ ကြာသည်ဖြစ်ခဲ့ရကား မိဖုရား အလိုလိုလျှင် အဆင်း၏ တင့်တယ်ခြင်းကို ချီးမွမ်းစေဦး၊ အဆင်း၏ အပြစ်ကိုလည်း ငါမလိုဘဲ မိဖုရားအလိုလိုလျှင် အပြစ်တင်၍ ကဲ့ရဲ့စေဦး။ ထိုသို့ပြီးမှ ငါချွတ်ရစေ။”^၂

ဟူ၍လည်းကောင်း ခေမာမိဖုရားကား-

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၁၁၂။
^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၁၊ ၁၁၄။

“ဤသို့သော အဆင်းတင့်တယ်စွာ ကိုယ်ဖြစ်လျက် မနှစ်လိုဖွယ်သော ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ရကား ဤသို့ ဖောက်ပြန်သော ကိုယ်နှင့် ငါ၏ကိုယ်ကား အတူတူတကား၊ ငါ၏ကိုယ်လည်း ဤကဲ့သို့ ဖြစ်လတ္တံ့တကား”^၁

ဟူ၍ သံဝေဂရကာ ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော်တို့ကို ခံယူကာ မင်းကြီးထံမှ ခွင့်ပန်ပြီး ရဟန်းပြုတော်မူလေသည်မှာ မိမိ၏အမှားကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကာ လမ်းစဉ်အမှန်ကို လျှောက်လှမ်းနိုင်သော၊ ပညာကျေးဇူးကြီးသော ခေမာထေရီကို သာဓကပြုကာ တရားသဘောကို သိမြင်အောင် ဆုံးမတင်ပြထားပေသည်။ လူဝတ်နှင့် ရဟန္တာဖြစ်သူသည် လူ၏အသွင်ဖြင့် မတည်နိုင်ရာ၊ ရဟန်းအသွင်မှ အသက်ရှည် နိုင်သည်။ ခေမာထေရီလည်း လူရဟန္တာဖြစ်သော် အရှည်မတည်နိုင်သောကြောင့် ရဟန်းပြုရာ ခေမာထေရီဟု ဘုရားသခင်သာသနာ၌ ထင်ရှားစွာရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေ သည်။

ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီသည် ရဟန်းမိန်းမအဖြစ်နှင့် တန်ခိုးကြီးသောအရာ၌ ဧတဒဂ် ရချင်ကြောင်း ဆုတောင်းဖူးသူ ဖြစ်လေသည်။ ဥမ္မာဒန္တီမိန်းမမြတ်လည်း ဖြစ်ခဲ့ဖူး ပေသည်။ ကြာညိုပွင့်ချပ်နှင့်တူသောကြောင့် ဥပ္ပလဝဏ်ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ဥပ္ပလဝဏ် ရဟန္တာမိန်းမမြတ်ကား-

“ရဟန်းပြု၍ မကြာမမြင့်၊ ရှစ်လမျှလောက်မစေ့ခင် သစ္စာ လေးပါးတရားကို သိမြင်၍ ပဋိသမ္ဘိဒါနှင့်တကွ ရဟန္တာ မိန်းမမြတ် ဖြစ်သတည်း။ ဘုရားမြတ်စွာလည်း ရှေးက ဆုတောင်းဖူးသော ပါရမီကို ရှုတော်မူ၍ တန်ခိုးကြီးသော ရဟန္တာမိန်းမမြတ်တွင် ဧတဒဂ်ထားတော်မူသတည်း။”^၂

ဟူ၍ ဥပ္ပလဝဏ် ရဟန္တာမိန်းမမြတ်သည် သံသရာတွင် ကျင်လည်သောအခါ ဘုရားလောင်းနှင့် အတူတကွဖြစ်၍ ကုဋေတစ်သောင်းမျှလောက် မိမိအသက်ကို စွန့်ဖူး၍ ကျေးဇူးသိတတ်ခြင်းအားဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်ပြီး နှစ်လိုဝမ်းမြောက်စွာ မိမိ၏တန်ခိုးတော်တို့ကိုပြ၍ ခြေတော်ဦးတိုက်သည်မှာ ကျေးဇူးရှင်အား မမေ့မလျော့ အလေးထား ရှိခိုးဦးချတတ်သည့် ဓလေ့အဖွဲ့အဖြစ် တွေ့မြင်ရပေသည်။

^၁ ပါရာယန၊ ၂၀၁၊ ၁၁၄။
^၂ ပါရာယန၊ ၂၀၁၊ ၁၄။

၂၊ ၄။ ဥတ္တရာမိန်းမမြတ်ဝတ္ထုမှ တာသာရေး လူမှုရေး အဆုံးအမ အဖွဲ့များ

ဥတ္တရာမိန်းမမြတ်ဝတ္ထုတွင် ကျေးဇူးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား အများကို ဆောင်ကြဉ်းပေးသော အမှိုက်မှောင်ကို ဖျောက်ပေးသောသူလည်း မည်သည်။ လင်းသောအရောင်အဝါကို ထွန်းပေးသောသူလည်း ဖြစ်သည်။ ဘုံသုံးပါးဟူသော စစ်မြေအရပ်၌ ရန်မရှိအောင် ဖျောက်ပေးသူလည်း ဖြစ်သည်။ အမြိုက်နိဗ္ဗာန ချမ်းသာကိုလည်း ပေးသည်။ လူ့အရပ်၌ ကျေးဇူးများသူသည်ကား ထိုသို့သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလျှင် ဆိုပေသည်။ ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ်အား အများ ဆရာပင်ဖြစ်ကြောင်း စာဆိုရှင်မဟာသီလဝံက လူမှုဆက်ဆံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန်ပြသ ဆုံးမပေးခဲ့သောအဖွဲ့ ဖြစ်သည်။

ဘုရားဟောကြားခဲ့သော အကျင့်နှစ်ပါးနှင့်ပတ်သက်၍-

“ချစ်သားရဟန်းတို့၊ ဤလူ့ရွာ၌ကား အကျင့်နှစ်ပါးလျှင် သူတကာ ဟူသမျှကို စောင့်ပေ၏။ မျက်မှောက်၌ သူ့အပြစ်တင်သော ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို အပြစ်မတင်စေအောင်၊ သူ မကဲ့ရဲ့အောင် ရှောင်ကြဉ်သော အကျင့်လည်းတစ်ပါး၊ အပါယ်လေးပါး လားအံ့သော အကြောင်း မကောင်းမှု၌ နှုတ်နှလုံးဖြင့် ကိုယ်ကိုကြောက်လန့်စွာ ရှောင်ကြဉ် သည်လည်းတစ်ပါး။”^၁

ဟူ၍ ဤနှစ်ပါးသောတရားတို့သည်လျှင် လူဟူသမျှကို စောင့်ပေးသော ဟီရိ၊ ဩတ္တပ္ပတရား ဖြစ်ပေသည်။ ဟီရိဟူသည်ကား- ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို ရှက်သည်၊ ဩတ္တပ္ပ ဟူသည်ကား- အပါယ်လေးပါးဆင်းရဲကို ကြောက်သည်ဟူ၍ လူမှုရေးခလေ့အဆုံးအမ တို့ကို မှတ်သားလိုက်နာ ကျင့်သုံးရပေမည်။

ထို့နောက် မိခင်၊ ဖခင်တို့ကို ပူဇော်ရသော၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးရသော သားသမီး တို့သည် မျက်မှောက်လည်း စီးပွားချမ်းသာများ ရ၏။ အများသူငှာတို့လည်း ချီးမွမ်း ရသည်။ သံသရာ၌လည်း လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာကို မိခင်အား လုပ်ကျွေးသော ကုသိုလ်ကြောင့် ရရာ၏။ လူ၏ချမ်းသာကား လေးကျွန်းသနင်း စကြာဝတေးမင်း အဖြစ်တိုင်အောင် လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာကား နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ကို အစိုးရသော နတ်မင်းတို့ချမ်းသာတို့ကို ရရှိလေသည်။ ဤသည်မှာ သား၊ သမီးတို့သည် မိဘကို

^၁ ပါရာနယ၊ ၂၀၁၁၊ ၁၅၉။

လုပ်ကျွေးပြုစုရသော ကုသိုလ်အားဖြင့် အကျိုးရရှိခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြထားသည်မှာ ဓလေ့အဖွဲ့တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆုံးမပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆရာတော်သည် နန္ဒမာတာမိန်းမမြတ်အကြောင်းကို ဖော်ပြရာတွင်-

- “ (၁) စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော အာစာရသီတင်းအကျင့်နှင့်လည်း ပြည့်စုံစွာ၏။
- (၂) အခါခပ်သိမ်းလျှင် နေ့လွဲညစာမစား၊ ရှောင်ကြဉ်နိုင်သော အကျင့်လည်း ရှိ၏။
- (၃) မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသော တရားဟူသမျှ ပိဋကတ် သုံးပုံကို အလေ့အကျက် ဆောင်ရွက်နိုင်၏။
- (၄) အကျွတ်သုံးတန်ရလျက် ဈာန်သမာပတ်ချမ်းသာနှင့်တကွ ပြည့်စုံသော အနာဂါမ်အရိယာ မိန်းမမြတ်အဖြစ်ဖြင့်လည်း ထင်ရှားစွာ၏။
- (၅) ကြွယ်ဝချမ်းသာသော သူဌေးသမီးဖြစ်၍ တစ်ထောင့်နှစ်ရာ ငါးဆယ်သော ယသေးစပါးကျိကြီးများတို့၏ သခင်လည်း ဖြစ်၏။”^၁

ဟူ၍ နန္ဒမာလာ၏ ကျေးဇူးအာဘော်တို့ကို ညွှန်းဆိုထားသည်။ နန္ဒမာတာကျင့်စဉ်ကဲ့သို့ လိုက်နာဆောင်ရွက် ကျင့်ကြံနေထိုင်နိုင်ရန် ဖွဲ့ဆိုဆုံးမပြသခဲ့သည်။

လူသားတို့သည် အာရုံငါးပါးကိုမြင်လျှင် ကြားလျှင် သာယာစေမိသောကြောင့် အမျက်ရမ္မက်ဖြစ်ခဲ့ရကား မကောင်းမှုဖြစ်ပေသည်။ ဖြစ်ခြင်းဆင်းရဲ၊ အိုခြင်းဆင်းရဲ၊ နာခြင်းဆင်းရဲ၊ သေခြင်းဆင်းရဲ၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်းစသော ဆင်းရဲကျဉ်းမြောင်းခြင်းတို့သည် လူသားတို့အတွက် ဘေးကြီးပင်ဖြစ်ပေသည်ဟု ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆရာတော်က ဆုံးမပေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

နန္ဒမာတာမိန်းမမြတ် သရဇ္ဈာယ်သော ပါရာယနတရားမြတ်ဟု တွင်သော သုတ္တန်ဂါထာကား အိုခြင်း၊ သေခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို လွန်နိုင်ခဲ့၍ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်အံ့သော ခရီးလျှင်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပါရာယနတရားဟူသည်ကား အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ခရီးဖြစ်သော တရားဖြစ်ပေသည်။ ဤအကြောင်းကို သိစေ

^၁ ပါရာနယ၊ ၂၀၁၁၊ ၁၆၇။

လို၍ ပထမသင်္ဂါယနာပြုသောအခါ၌ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်ကိုယ်တော်တိုင် ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ကြောင်း ဆရာတော်က ရေးသားခဲ့ပေသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မြန်မာစာပေ၏ ကဝိတစ်ဆူဖြစ်သော ရှင်မဟာသီလဝံသ ပြုစုခဲ့သည့် ပါရာယနဝတ္ထုသည် မြန်မာစာပေခေတ်တွင် ပထမဦးဆုံးသော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အကြောင်းအရာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်မြတ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ သြဝါဒပေး စာပေအမျိုးအစားဖြစ်သည်နှင့်အညီ ပုဂ္ဂိုလ်(၈)ဦးတို့ ဝတ္ထုတို့အပြင် ဝတ္ထုငယ်တို့ကို ကြားညပ်ရေးသားထားသည်။ ကိုယ်ပိုင်စကားပြေဟန်နှင့် ရေးသား ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆရာတော်၏ ပိဋကတ်ဉာဏ်ရည် ကြွယ်ဝပုံကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်ဝတ္ထုတွင် ရဟန်းတို့ လိုက်နာကျင့်သုံး ဖွယ်ရာများ သစ္စာလေးပါး ဟောကြားဆုံးမပုံ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပညာရှိကို ချီးမြှောက်ပုံ၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချဆက်ဆံပုံ၊ အဆုံးအမကို ခံယူတော်မူပုံတို့ကို တင်ပြထားသည်။

စိတ္တသူကြွယ်နှင့် ဟတ္တာဠာဝကတ္ထုတွင် ပညာရှိတို့ ကျင့်အပ်သော အကျင့် (၃)ပါး၊ အာဠာဝကဘီလူးကို ဆုံးမတော်မူပုံ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း တရားတို့ကို တွေ့ရပေသည်။ လူယောက်ျားတို့အတွက် စံပြုဖွယ် ဖြစ်သည်။

ခေမာထေရီနှင့် ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီဝတ္ထုတွင် အလှကို ခုံမင်နှစ်သက်သော ခေမာထေရီကို မြတ်စွာဘုရားရှင် တရားပြဆုံးမတော်မူကြောင်း ခေမာထေရီကိုယ်တိုင် အဆုံးအမကို ခံယူကြောင်း၊ ပညာအရာ၌ ကျေးဇူးကြီးမားသောသူဖြစ်ကြောင်း စံပြုဆုံးမသည်။ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ၏ ကျေးဇူးသိတတ်ခြင်းကို ဖော်ပြပြီး ရဟန်း မိန်းမတို့ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်စေရန် ဆရာတော်က ဖွဲ့ဆို ဆုံးမထားသည်။

ဥတ္တရာနှင့် နန္ဒမာတာမိန်းမမြတ်ဝတ္ထုတွင် ကျေးဇူးရှင်အကြောင်း၊ မိဘတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရသော အကျိုးကျေးဇူးကြောင့် ရရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ နန္ဒမာတာ မိန်းမမြတ်၏ ကျင့်ကြံနေထိုင်ပုံတို့ကို လူမိန်းမတို့ ကျင့်သုံးနာယူနိုင်ရန် ဆရာတော်သည် စေတနာနှင့်ဖွဲ့ဆို ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပါရာယနဝတ္ထုကို လေ့လာရာတွင် ဆရာတော်သည် အရိယာသူကြွယ် ရှစ်ပါး တို့ကို စံပြု၍ မိဘများက သားသမီးတို့ကို ဆုံးမကာ လိမ္မာယဉ်ကျေးစေလိုသည်သာ

မဟုတ် ဆရာတော်သည် မိဘနေရာမှနေ၍ ရဟန်းရှင်လူတို့ကို သားသမီးအရာထား၍ ဆုံးမကာ အမျိုးကောင်းသားများ ဖြစ်စေလိုသောကြောင့် ရေးသားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဗဟုသုတဩဝါဒတို့ကို ပိဋကတ်တော်တို့မှ ထုတ်နှုတ်တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဤသို့ အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ပါရာယနဝတ္ထုကို မလိခက-

“ထင်ရှားတွေ့ရှိရသမျှသော မြန်မာစကားပြေဝတ္ထုများတွင် ပါရာယန ဝတ္ထုသည် အဟောင်းဆုံးဝတ္ထု ဖြစ်သည်။”^၁

“ပါရာယနဝတ္ထုသည် မြန်မာဝတ္ထုလေ့လာသူများအတွက် ချွင်းချန် မထားသင့်သော ဝတ္ထုအဖြစ် ယူဆရပါသတည်း။”^၂

ဟု ဆိုနိုင်လောက်အောင် အဦးဆုံး ဘာသာပြန်ဝတ္ထုဖြစ်သည်သာမက ဗဟုသုတနှင့် အကျင့်စာရိတ္တ ကောင်းမွန်ရေးကိုပါ ဦးတည်ပေးသော ဩဝါဒစာပေဝတ္ထုမျိုးဖြစ်၍ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ အကျိုးပြုစာပေတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့သောစာပေမျိုးကို ဖော်ထုတ်ပြုစုခဲ့သော မဟာသီလဝံသအရှင်မြတ်သည် ပါဠိစာပေ ပညာရှင်၊ မြန်မာစာပေပညာရှင်ကြီးအဖြစ် ထာဝရ ထင်ရှားနေမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ရှင်မဟာသီလဝံသ ရေးသားခဲ့သော ပါရာယနဝတ္ထုမှ မြန်မာ့ဓလေ့ဆိုင်ရာ အဆုံးအမများကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်ချက်များ ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းပါ အချက်အလက်များသည် ရဟန်း ရှင်လူ နောင်လာနောက်သားတို့အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်ရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။

^၁ မြန်မာစာပေသမိုင်း၊ ၂၀၀၃၊ ၉၅။

^၂ မြန်မာဝတ္ထုအညွှန်းပေါင်းချုပ်၊ ၂၀၀၇။ ၃၃။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)။ (၁၉၉၁)။ စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ။ ရန်ကုန်၊ ဝင်းစာပေတိုက်။
- ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ (၂၀၀၃)။ မြန်မာစာပေသမိုင်း။ ရန်ကုန်၊ စံပယ်ဦးစာပေ။
- ဗိုလ်မှူးဘသောင်း။ (၂၀၁၁)။ စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။
- မလိခ။ (၂၀၀၇)။ မြန်မာဝတ္ထုအညွှန်းပေါင်းချုပ်။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာအဘိဓာန်။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- ရှင်မဟာသီလဝံသ။ (၂၀၁၁)။ ပါရာယန။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။